

DREAM

Danish Research Institute for
Economic Analysis and Modelling

Øgede offentlige lønninger

med effekter af direkte spillover til det private arbejdsmarked

Martin Kirk Bonde & Peter Stephensen

Scenarieanalyse

29. juni 2022

www.dreamgruppen.dk

Vi har i første delanalyse undersøgt de makroøkonomiske konsekvenser ved et scenarie, hvor lønninger til offentligt ansatte øges 1 pct. Vi indfører nu to yderligere mekanismer i MAKRO, der giver direkte spill-over fra det offentlige til det private arbejdsmarked. Beregningerne er således foretaget på en særudgave af 2022-Juni MAKRO.

Som i første delanalyse antages det at den offentlige time-løn inklusiv lønsumsafgifter, w_{off} , er bestemt ved en simpel reguleringsordning: $w_{\text{off}} = \alpha \times w_{\text{privat}}$. Vi støder 1% til parameteren α , således at den offentlige løn permanent vokser 1% relativt til den private løn. Sammensætningen af ansatte i den private og offentlige sektor antages ikke at ændres som følge af lønændringen - dvs. at lønnen ikke kan siges at øges for at fastholde eller tiltrække mere produktive, men højere betalte, medarbejdere.

Det antages at hverken offentlig beskæftigelse, varekøb eller investeringer ændrer sig og at stødet er ufinansieret. Den højere offentlige løn betyder derfor umiddelbart at de offentlige udgifter vokser. De offentlige indtægter er baseret på de gældende regler for skatter og afgifter og vil derfor i mindre grad ændre sig. Da stødet er antaget ufinansieret vil ændringen i den offentlige saldo blive lånefinansieret.

I MAKRO er arbejdsmarkedet karakteriseret ved at reale friktioner (i at søge arbejde, finde de rigtige kandidater til et job samt optræne disse) giver anledning til strukturel arbejdsløshed. I standard-versionen af MAKRO vælger husholdningen ikke hvilken branche de ønsker at søge job i, men matches tilfældigt med et ledigt job.¹ Virksomheder vælger, hvor intensivt de ønsker at rekruttere, under betingelse af, at rekruttering og oplæring er omkostningsfyldt. Vi ændrer modellen således at husholdningerne nu vælger, i hvor høj grad de ønsker at søge job i de forskellige brancher. Ved jobsøgning afvejes sandsynligheden for at få et job i en bestemt branche mod den forventede løn. Når lønnen øges i den offentlige sektor relativt til private brancher, vil en højere andel af jobsøgningen blive rettet mod den offentlige sektor og i mindre grad mod den private sektor. Dette gør det sværere for private brancher at hyre og presser dermed lønnen op. Selv ved et overkantsskøn øger denne mekanisme kun i begrænset omfang effekterne af offentlige lønninger på det private arbejdsmarked. Udover effekten på lønninger i den private sektor er der en lille effekt på den strukturelle beskæftigelse, som skyldes at en større andel af jobsøgningen rettes mod den offentlige sektor på trods af at den offentlige beskæftigelse er uændret. Færre finder derved privat beskæftigelse.²

Lønnen i MAKRO bestemmes ved lønforhandling mellem repræsentanter for de ansatte og repræsentanter for de private brancher. Offentligt ansatte får automatisk samme lønstigning som privat-ansatte pga. reguleringsordningen. Lønforhandlingen modificeres nu således at arbejdstagerens gevinst i forhandlingen afhænger af den private løn, mens deres forhandlingsalternativ (outside option) afhænger af den gennemsnitlige løn i økonomien. En højere offentlig løn øger den gennemsnitlige løn og giver derved arbejdstageren et bedre forhandlingsalternativ - dette presser den private løn op. Denne mekanisme påvirker væsentligt de makroøkonomiske konsekvenser af stødet. En permanent stigning i offentlige lønninger relativt til private lønninger giver en permanent bedre forhandlingssituation for arbejdstagere på det private arbejdsmarked og fører til øgede private lønninger. Lønstigningen reducerer forskellen mellem lønnen og marginalproduktet af arbejdskraft, hvilket reducerer virksomhedernes incitament til at rekruttere, hvorved den strukturelle beskæftigelse falder.

Tabellerne nedenfor viser hovedresultaterne af stødet med og uden de to yderligere

¹Den beskæftigede er dog også indifferent mellem at arbejde i den ene eller anden branche, da vi laver den simplificerende antagelse at løn- og arbejdstidsforskelle mellem brancher udelukkende skyldes sammensætningseffekter, således at en person ikke skifter arbejdstid eller løn ved at skifte branche.

²Et overkantsskøn for denne effekt beregnes ved at jobsøgningen fordeler sig således at den forventede indkomst ved at søge et job er ens i alle brancher. Denne fordeling må forventes at være et overkantsskøn, idet individuelle præferencer og kompetencer reducerer elasticiteten fra løn til brancheskift. Eller sagt på en anden måde antager vi i overkantsskønnet at den offentlige sektor er i skarp konkurrence med den private sektor om alle ansatte og ser derved bort fra den offentlige sektors rolle som monopsonist på dele af arbejdsmarkedet. Vi viser også en mere moderat effekt af skift i jobsøgning, givet ved en elasticitet fra relativ løn til relativ sandsynlighed for at finde job i en branche på 0,2.

kanaler til en lønspirale, som ligger udover standard-udgaven af MAKRO. Bemærk at resultaterne for standard-MAKRO afviger i uvæsentligt omfang fra første delanalyse som følge af skift fra version 22-april til version 22-juni.

Det bør understreges at en grundantagelsen i MAKRO er at den offentlige beskæftigelse sættes eksogent, mens at offentlige lønninger følger det private arbejdsmarked pga. reguleringsordningen. Derved antages implicit at den offentlige løn har et niveau, der gør det muligt at tiltrække det eksogent givne antal beskæftigede. Såfremt at højere løn gør det lettere at rekruttere eller fastholde medarbejdere inden for særlige faggrupper kan dette give udslag i reducerede hyringsomkostninger, som gør det muligt at opretholde samme serviceniveau med færre medarbejdere eller at øge den offentlige service. Denne effekt er ikke medtaget i analysen idet at offentlig produktion opgøres med input-metoden. Der lægges i øvrigt til grund at satsregulering følger den gennemsnitlige lønudvikling med to års forsinkelse.

Tabel 1: Effekt på løn i privat sektor på lang sigt

	Standard MAKRO	Moderat effekt af løn på valg af branche	Overkantsskøn fra valg af branche
Standard lønforhandling	0.032 %	0.035%	0.049%
Ændret lønforhandling	0.125%	0.128%	0.140%

Tabel 2: Ændring i antal strukturelt beskæftigede

	Standard MAKRO	Moderat effekt af løn på valg af branche	Overkantsskøn fra valg af branche
Standard lønforhandling	0	- 700	- 3 500
Ændret lønforhandling	- 7 600	- 8 400	- 11 300

Tabel 3: Ændring i holdbarhedsindikator i pct.-point

	Standard MAKRO	Moderat effekt af løn på valg af branche	Overkantsskøn fra valg af branche
Standard lønforhandling	- 0.085	- 0.096	- 0.139
Ændret lønforhandling	- 0.183	- 0.193	- 0.233

Effekten af det analyserede stød med de to yderligere kanaler tilføjet er rapporteret i nedenstående figurer (svarende til tallene markeret med fed i tabellerne).

Som i første delanalyse er stødet ufinansieret, hvilket betyder at husholdningerne oplever en højere indkomst når den offentlige løn vokser. Dette genererer et permanent højere privat forbrug. Stødet kan derfor beskrives som et klassisk permanent efterspørgselsstød. Ved permanente efterspørgselsstød vil der typisk ske det at det danske prisniveau skal op for at skabe ligevægt på varemarkederne. Dette medfører især to ting: i) at eksporten falder (det er dette der skaber ligevægt på varemarkederne) og ii) at lønnen i den private sektor vokser. At lønnen i den private sektor vokser skyldes at de højere priser skaber bedre rentabilitet i de danske virksomheder.

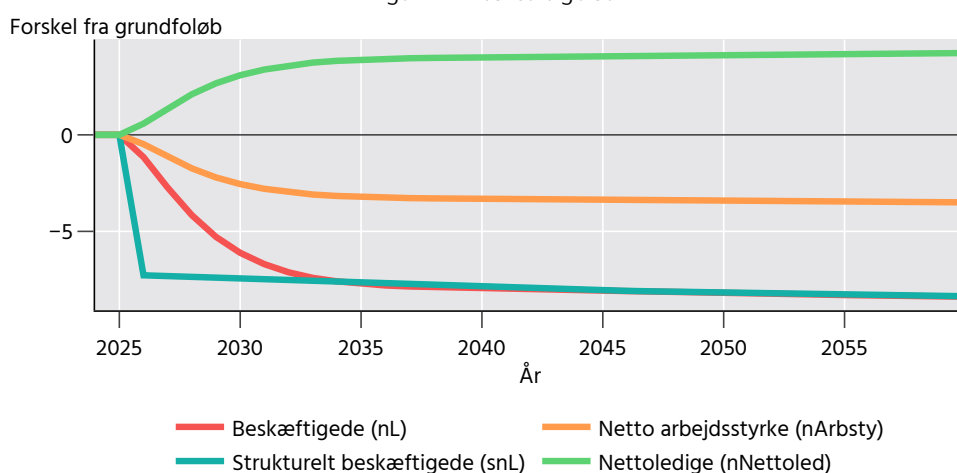
Den langsigtede effekt på den private løn er 0.128% (se figur 4). Permanente efterspørgselsstød vil som nævnt ovenfor typisk drive reallønnen op. Dette sker også her,

men hovedparten af effekten på den private løn skyldes den direkte effekt gennem lønforhandlingerne beskrevet ovenfor.

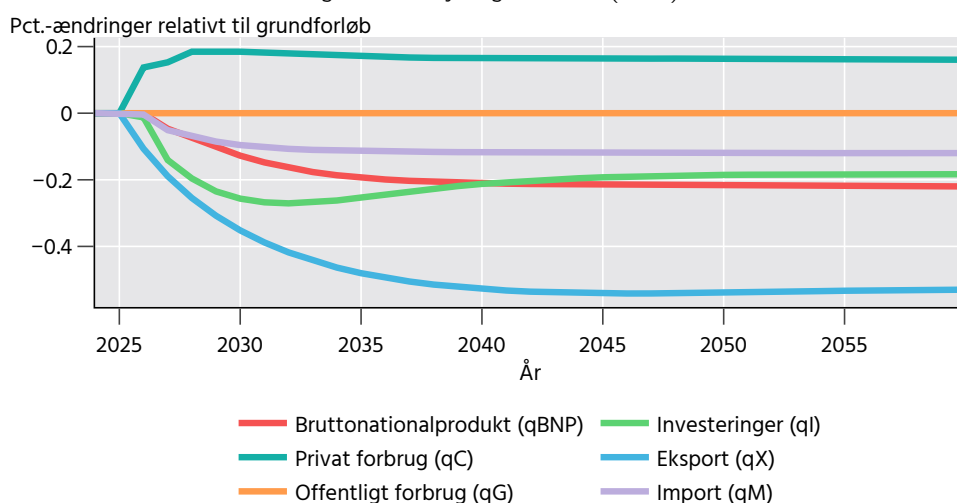
På kort sigt stimulerer den øgede efterspørgsel den private beskæftigelse, som ligger højere end i grundforløbet i de første år efter stødet. Den positive beskæftigelsesvirkning forsvinder i takt med at eksporten falder som følge af de førnævnte højere priser og lønninger, og beskæftigelsen går til sit strukturelle niveau.

Holdbarhedseffekten er -0.19% af BNP svarende til at det offentlige budget gennemsnitligt forværres årligt med 4.8 mia. 2021-kr i al fremtid. Beregnes nutidsværdien af den fremtidige udgift svarer beløbet til en engangsudgift på omtrent 671.3 mia. kr. i 2021. Udgiften er væsentlig større end end i første delanalyse og større end den umiddelbare mere-udgift efter tilbageløb fra skat ville tilsige. Det skyldes at faldet i privat beskæftigelse på sigt fører til et fald i skatteindtægter.

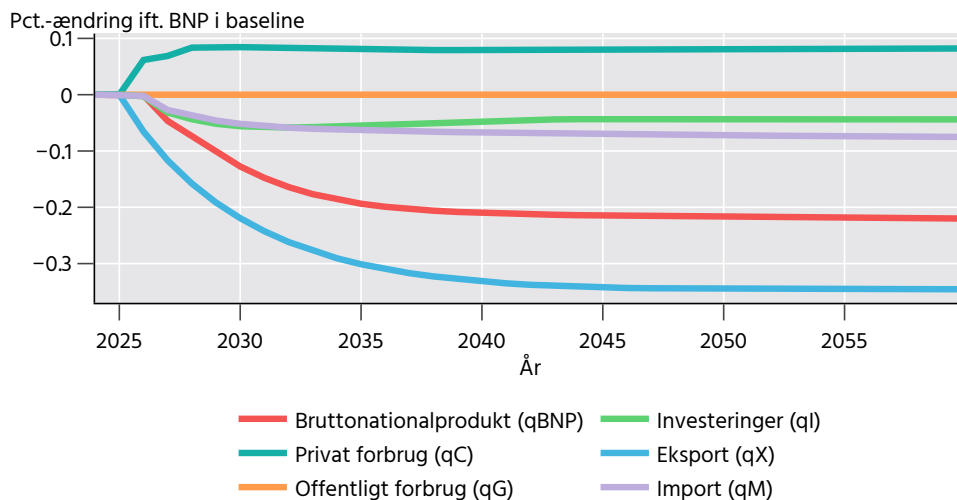
Figur 1: Beskæftigelse

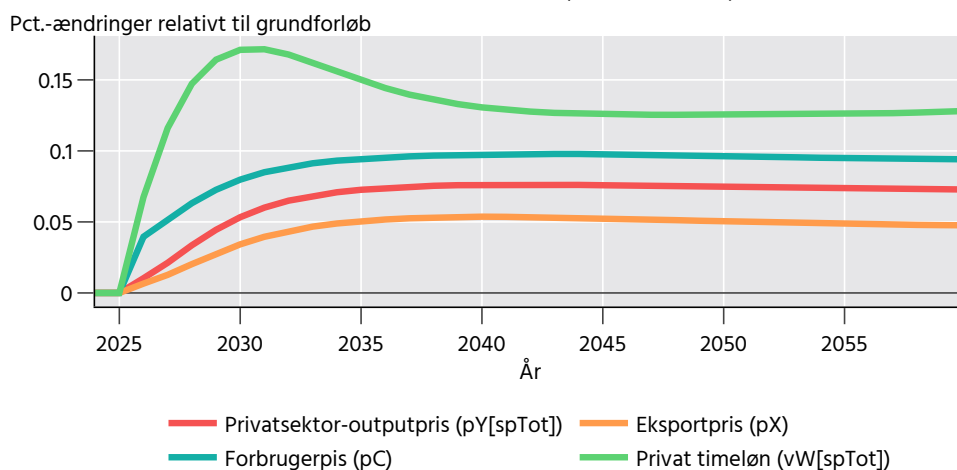
Figur 2: Forsyningsbalance (realt)

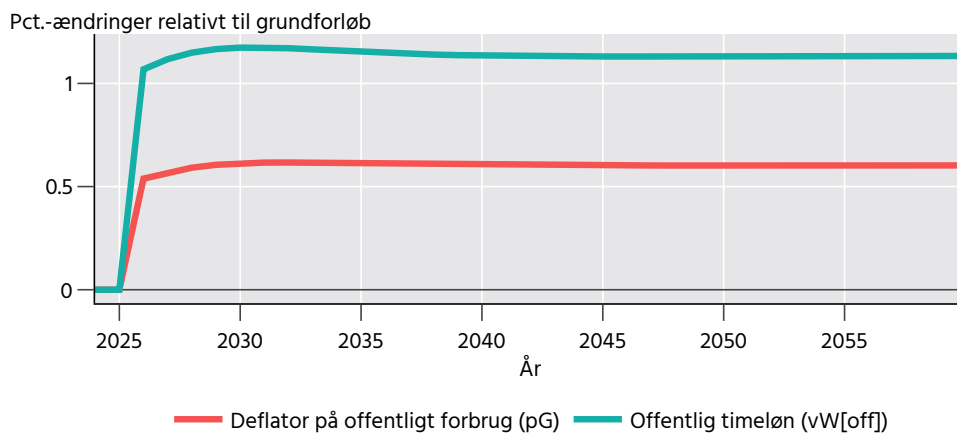
Figur 3: Forsyningsbalance som andele af BNP i baseline (dekomponering af BNP-effekt)

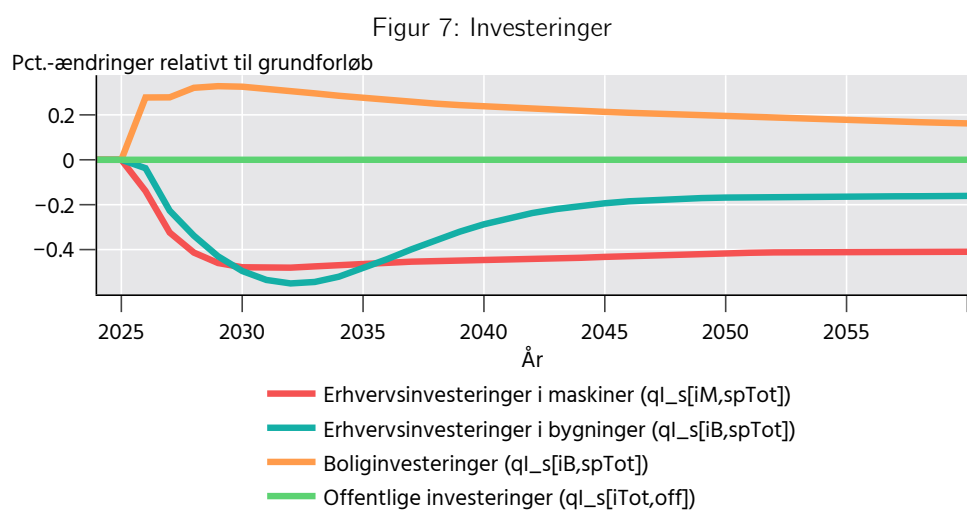
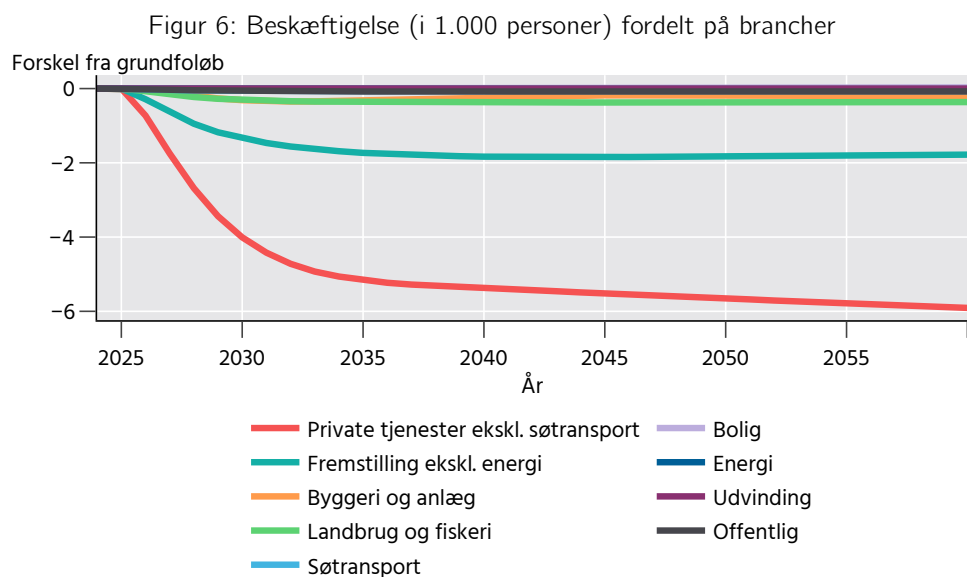

Figur 4: Priser og lønninger (i privat sektor)

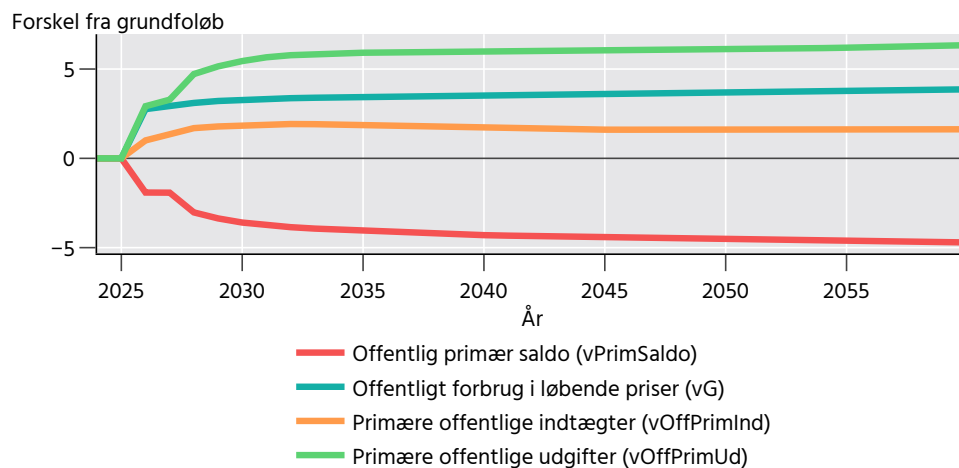

Figur 5: Offentlige lønninger og deflator på offentligt forbrug

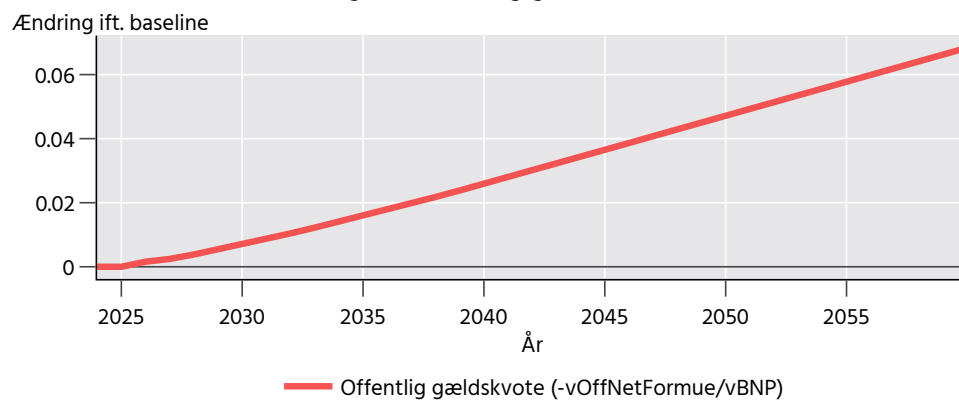

Figur 8: Offentligt budget

Figur 9: Offentlig gældskvote

Figur 10: Bolig og andet privat forbrug

